

Svanemerking av  
**Rengjøringstjenester**



Versjon 3.6 • 9. november 2016 - 31. desember 2025

Nordisk Miljømerking



# Innhold

<b>Hva er en Svanemerket rengjøringstjeneste?</b>	<b>4</b>
<b>Hvorfor velge Svanemerking?</b>	<b>4</b>
<b>Hva kan Svanemerkes?</b>	<b>4</b>
<b>Hvordan søker man?</b>	<b>5</b>
1 Generelle krav til søkeren	7
2 Krav til kjemikalier	7
3 Krav til transport	13
4 Krav til forbruk av poser	14
5 Bruk av miljømerkede produkter og tjenester	15
6 Poengsammenstilling	17
7 Kvalitet	17
8 Etikk/arbeidsmiljø	18
<b>Regler for Svanemerking av tjenester</b>	<b>21</b>
<b>Kriterienes versjonshistorikk</b>	<b>21</b>
<b>Nye kriterier</b>	<b>21</b>
Bilag 1	Eksempel på beskrivelse av bedrift og tjeneste
Bilag 2	Regneeksempel: rengjorte m <sup>2</sup> per år
Bilag 3	Kjemikalier i bruk
Bilag 4	Bilag for produsent av ikke miljømerkede kjemikalier
Bilag 5	Kjemikalier som brukes fremover (innkjøpsliste)
Bilag 6	Innkjøpte kjemikalier – oversikt forbruk
Bilag 7	Eksempler på opplæringsområder
Bilag 8	Etiske krav
Bilag 9	Underleverandører (som har egne kjemikalier med mer) – alternativ A i O21 Krav til underleverandører
Bilag 10	Underleverandører (som kun stiller med arbeidskraft) – alternativ B i O21 Krav til underleverandører

---

## Adresser

Nordisk ministerråd besluttet i 1989 å innføre en frivillig offisiell miljømerking, Svanemerket. Nedenstående organisasjoner/foretak er tildelt ansvaret for det offisielle miljømerket Svanemerket, av respektive lands regjering. For mer informasjon se nettsidene:

### Danmark

Miljømærkning Danmark  
Fonden Dansk Standard  
Göteborg Plads 1, DK-2150 Nordhavn  
Fischersgade 56, DK-9670 Løgstør  
Tel: +45 72 300 450  
info@ecolabel.dk  
www.svanemaerket.dk

### Island

Norræn Umhverfismerking  
á Íslandi  
Umhverfisstofnun  
Suðurlandsbraut 24  
IS-108 Reykjavík  
Tel: +354 5 91 20 00  
svanurinn@ust.is  
www.svanurinn.is

Dette dokument kan bare kopieres i sin helhet og uten noen form for endring. Sitat kan benyttes hvis opphavsmannen Nordisk Miljømerking nevnes.

### Finland

Miljömärkning Finland  
Annegatan 25, vån 6  
FI-00100 Helsingfors  
Tel: +358 9 61 22 50 00  
joutsen@ecolabel.fi  
www.ecolabel.fi

### Norge

Miljømerking Norge  
Henrik Ibsens gate 20  
NO-0255 Oslo  
Tel: +47 24 14 46 00  
info@svanemerket.no  
www.svanemerket.no

### Sverige

Miljömärkning Sverige AB  
Box 38114  
SE-100 64 Stockholm  
Tel: +46 8 55 55 24 00  
info@svanen.se  
www.svanen.se

## Hva er en Svanemerket rengjøringstjeneste?

En Svanemerket rengjøringstjeneste:

- bruker en høy andel miljømerkede rengjøringsmidler
- minimerer forbruk av unødvendige kjemikalier
- minimerer miljøpåvirkningen fra transport
- har medarbeidere som er opplært innen både miljø og rengjøringsmetoder
- har kvalitetssystem for å sikre høy rengjøringskvalitet

## Hvorfor velge Svanemerking?

- Rengjøringstjenesten kan bruke varemerket Svanen i sin markedsføring. Svanemerket har høy troverdighet og er meget godt kjent i Norden.
- Svanemerket er en enkel måte å kommunisere sitt miljøarbeid og miljøengasjement til kundene.
- Svanemerket synliggjør hvilke miljøbelastninger som er viktigst og viser dermed hvordan virksomheten kan redusere utslipp, ressursforbruk og avfallsbelastning.
- En mer miljøtilpasset drift gir et bedre utgangspunkt for fremtidige miljøkrav fra myndighetene.
- Svanemerkingen kan ses som en guide til arbeidet med miljøforbedringer i virksomheten.
- Svanemerking omfatter ikke bare miljøkrav, men også kvalitetskrav fordi miljø og kvalitet ofte går hånd i hånd. Det betyr at en svanelisens også kan ses som et kvalitetsstempel.

## Hva kan Svanemerkes?

Bedrifter som tilbyr vanlig rengjøring og/eller vindusvask kan Svanemerkes. Med vanlig rengjøring menes regelmessige oppgaver som er nødvendig for å holde et innendørs område rent. Tilsyn, innsamling av avfall, hovedrengjøring, gulvpleie (inkludert polish- og voks fjerning) og rengjøring av innvendig glass (slik som glassvegger i kontorer) regnes her som en del av dette. Med tilsyn menes når rengjøringspersonalet i utgangspunktet kun går gjennom rommet og sjekker om det er behov for rengjøring og tømmer avfallsbøtter. Vanlig rengjøring kalles i dette dokument kun rengjøring.

Rengjøringen kan omfatte, men er ikke begrenset til, områder som arbeidsplasser, toaletter, restauranter, hoteller, skoler eller private hjem.

Med vindusvask menes rengjøring av fasadevinduer (innendørs og utendørs).

Om virksomheten tilbyr dels vanlig rengjøring (gulvpleie inkludert), dels vindusvask, kan begge disse tjenestene Svanemerkes. Vanlig rengjøring skal alltid ha lisens, mens det er valgfritt om man også vil ha lisens til vindusvask. Vindusvask skal oppfylle alle obligatoriske krav merket "(V)" (alle O-krav med unntak av O2, O9 og O13). Markedsføring av Svanemerket vindusvask kan kun skje hvis vindusvask inngår i lisensen.

Spesialrengjøring er ikke omfattet av produktgruppen. Nordisk Miljømerking betrakter følgende typer av rengjøring som spesialrengjøring: Desinfisering, flekkfjerning av tepper, saneringsarbeide (for eksempel muggsopp og asbest), rengjøring etter ulykker (som oversvømmelse og brann), rengjøring av ventilasjonskanaler, rengjøring av industrielle produksjonslokaler (som renrom, produksjonslokaler i næringsmiddel- og landbruksindustri), fasadevask og nedvask av bygninger, samt operasjonssaler. Også områder som inngår i et Svanemerket renholdsoppdrag, men som krever spesialrenhold av hygieniske grunner - regnes som spesialrengjøring (for eksempel kjøkkenområder i dagligvareforretninger), etter godkjenning av Nordisk Miljømerking.

Avgrensingen gjør det mulig for rengjøring rettet mot private forbrukere, bedrifter og det offentlige å oppnå Svanemerket.

En søker kan ikke nøye seg med å Svanemerke renhold hos et antall kunder eller ett renholdskonsept. Avdelinger med hvert sitt regnskap, f.eks. regionsavdelinger, eller avdelinger eller divisjoner kan derimot søke (vi forutsetter at disse er adskilte økonomiske resultatenheter). I så fall skal navnet på den eller de resultatenheter som det søkes for oppgis på søknadsskjemaet.

En søker er ikke avgrenset fra også å tilby spesialrengjøring eller andre tjenester som ikke omfattes av disse kriteriene. Men dette må i tilfelle ikke markedsføres som en del av den Svanemerkede rengjøringstjenesten. Kun det som inngår i lisensen kan markedsføres som Svanemerket.

## Hvordan søker man?

### Søknad og kostnader

For informasjon om søknadsprosessen og avgifter for denne produktgruppen henviser vi til respektive lands nettside. For adresser se side 3.

### Hva kreves?

Søknaden skal bestå av et søknadsskjema/webskjema samt dokumentasjon som viser at kravene er oppfylt.

Kriteriene for rengjøringstjenester består av en kombinasjon av obligatoriske krav og poengkrav. De obligatoriske kravene markeres O + nummer og skal alltid oppfylles. Poengkravene markeres P + nummer og for hvert poengkrav som oppfylles gis et visst poeng. Poengene regnes sammen og for at lisens skal oppnås må en viss poengsum oppfylles. Vindusvask skal kun oppfylle alle obligatoriske krav merket "(V)" (alle O-krav med unntak av O2, O9 og O13).

For hvert krav er det beskrevet hvordan kravet skal dokumenteres. Det finns også ulike symboler som brukes for å lette arbeidet. Symbolene er:

- ☒ Send inn
- 📍 Kravet kontrolleres på stedet.

For å få Svanelisens kreves at:

- Samtlige obligatoriske krav oppfylles
- Minst 58 % av den totale poengsum oppnås, se krav O13 Poengsammenstilling
- Nordisk Miljømerking har kontrollert på stedet

All informasjon som sendes til Nordisk Miljømerking blir konfidensielt behandlet. Underleverandører kan sende dokumentasjon direkte til Nordisk Miljømerking og denne informasjonen behandles også konfidensielt.

### **Lisensens gyldighetstid**

Miljømerkingslisensen gjelder så lenge kriteriene oppfylles og så lenge kriteriene er gyldige. Kriteriene kan forlenges eller justeres, i slike tilfeller forlenges lisensen automatisk og lisensinnehaveren meddeles dette.

Senest ett år før kriteriene utløper, skal det meddeles hvilke kriterier som deretter skal gjelde. Lisensinnehaveren tilbys da muligheten til å fornye lisensen.

### **Kontroll på stedet**

Før lisens bevilges kontrollerer Nordisk Miljømerking normalt på stedet at kravene oppfylles. Ved kontrollen skal underlag for beregninger, original til innsendt dokumentasjon, måleprotokoll, innkjøpsstatistikk og lignende som bekrefter at kravene oppfylles kunne fremvises.

### **Spørsmål**

Ved spørsmål, kontakt gjerne Nordisk Miljømerking, se adresser på side 3. Mer informasjon og hjelp ved søknad kan være tilgjengelig. Besøk respektive lands nettsider for ytterligere informasjon.

# 1 Generelle krav til søkeren

## 01 Beskrivelse av bedrift og tjeneste (V)

Søkeren skal beskrive sin virksomhet av rengjøringstjenester som leveres, i henhold til bilag 1. Også bruk av underleverandører skal her beskrives.

*Med "underleverandør" menes det tjenesteleverandører av renholdstjenester (eksternt firma som leverer tjenester direkte til søkerens kunder på oppdrag fra søkeren og for søkerens regning og risiko). Se også krav O21 for underleverandører.*

- Beskriv virksomheten av rengjøringstjenester som leveres og ønskes Svanemerket, i henhold til bilag 1.

## 02 Rengjorte kvadratmeter

Søkeren skal beregne antall rengjorte kvadratmeter gulvareal på et år.

*Med rengjorte kvadratmeter gulvareal menes den overflaten der rengjøring i henhold til produktgruppedefinisjonen utføres.*

Vindusvask unntas krav O2.

Det finnes to alternative måter å beregne antall rengjorte kvadratmeter:

1) Ut fra opplysninger om rengjøringsfrekvens og kvadratmeter i kontraktene. Se regneeksempel i bilag 2.

2) Ut fra antall produksjonstimer/årsverk:

Antall m<sup>2</sup> på et år = antall årsverk x 330 000 m<sup>2</sup>

*Antall årsverk multipliseres med en sjablongverdi for årsverk (en heltidsansatt anslås å rengjøre 330 000 m<sup>2</sup> per år).*

- Redegjørelse for beregning av antall rengjorte kvadratmeter gulvareal i løpet av et år.

**Ved alternativ 1:**

- Oversikt (regneark) over alle kunder der det fremkommer hvor mange kvadratmeter som rengjøres per uke eller per måned, og at dette multipliseres opp for ett år.

Kontrakter der antall kvadratmeter fremgår kontrolleres ved kontrollbesøk.

**Ved alternativ 2:**

- Oversikt over ansatte som viser hvor stor andel av et årsverk de jobber.

# 2 Krav til kjemikalier

Med kjemikalier menes alle kjemiske produkter til rengjøring, gulvpleie og vindusvask, se tabell i bilag 3. I tillegg omfattes tekstilvaskemidler for vask og behandling av kluter og mopper (både ved intern vask og ved vask hos eksterne vaskerier). For kjemikalier som ikke er miljømerkede skal Nordisk Miljømerking motta informasjon om klassifisering (O7) og innholdsstoffer (O8 og O9). Denne dokumentasjonen kan mottas direkte og konfidensielt fra kjemikalieprodusent (se bilag 4). På bakgrunn av denne dokumentasjonen vil Nordisk Miljømerking kunne gi lisenssøker tilbakemelding om krav O7, O8 og O9 overholdes eller ei.

Rengjøringsfirmaer som bruker mindre enn 25 mikroliter kjemikalier/m<sup>2</sup> rengjort areal i henhold til O5 unntas krav O6 og P2.

Et miljømerket kjemisk produkt er merket med Svanemerket, EU Ecolabel eller Bra Miljöval.

### 03 Informasjon om kjemikalier (V)

Vedlegg oppdatert liste over kjemikalier som er aktuelle å bruke. Angi kjemikalienes navn, produsent og funksjon.

Sikkerhetsdatablad og brukerinformasjon skal være tilgjengelig der kjemikaliene brukes.

- Innkjøpsliste over kjemikalier som er aktuelle å bruke. Angi kjemikalienes navn, produsent og funksjon. Bilag 5 eller regneark kan brukes.
- Sikkerhetsdatablad i henhold bilag II i REACH (Forordning 1907/2006/EF) og brukerinformasjon skal være tilgjengelig der kjemikaliene brukes. Kontrolleres på kontrollbesøk.

### 04 Korrekt dosering (V)

For å sikre korrekt dosering, skal alle medarbeidere ha doseringsanordninger eller målebeger til rådighet, der hvor det rengjøres. I tillegg skal de virksomheter som selv vasker kluter og mopper anvende doseringsbeger ved vask av disse. Dette skal være en del av virksomhetens rutiner.

- Kopi av rutiner som viser at kravet overholdes.
- Kontrolleres på kontrollbesøk.

### 05 Kjemikalieforbruk (V\*)

Et kjemikalieforbruk over 400 mikroliter/m<sup>2</sup> er ikke tillatt.

\*Mengde kjemikalier til vindusvask inkluderes ikke i kjemikalieforbruket, men oppgis separat.

*Forbruket beregnes på basis av den totale mengde brukt rengjøringsmiddel (inkludert vann i produktet). Tekstilvaskemiddel til vask av mopper og kluter (både ved intern vask og ved vask hos eksterne vaskerier) skal også medregnes. For tekstilvaskemiddel i pulverform skal 1 g regnes som 5 ml i beregning av kjemikalieforbruk.*

*Se eksempler på rengjøringsmidler som regnes med i bilag 3. Kjemikalier til spesialrengjøring kan unntas fra beregningen.*

*Kjemikalier som håndteres av rengjøringsfirmaet for kunden, uten at det har direkte med rengjøringstjenesten å gjøre, f.eks. påfylling av maskinoppvaskmiddel i kundens oppvaskmaskiner, påfylling av håndoppvaskmiddel til kundens bruk eller håndåpe på toaletter, regnes ikke med.*

*1 liter = 1 000 000 mikroliter. 1 mikroliter = 0,000 001 liter.*

- Innkjøpsstatistikk fra alle kjemikalieleverandørene. Angi kjemikaliets navn og innkjøpt mengde på årsbasis.
- Oppgi mengde kjemikalier brukt til vindusvask separat fra annet kjemikalieforbruk. Ved bruk av eksterne vaskerier til vask av kluter og mopper skal følgende dokumenteres, for å beregne det totale kjemikalieforbruket:
  - Bekreftelse fra vaskeri om mengde tekstilvaskemidler som brukes per kg mopp og klut. Alternativt kan sjablongverdien 11 ml/kg brukes.
  - Bekreftelse eller faktura fra vaskeri som viser antall kg mopp og kluter som vaskes per år.



- Beregning av kjemikalieforbruk i henhold til kravet per m<sup>2</sup>. Bilag 6 eller regneark kan brukes.

### **P1 Kjemikalieforbruk\***

Forbrukes mindre enn 150 mikroliter kjemikalier/m<sup>2</sup> rengjort areal: 5 p

Forbrukes mellom 151-200 mikroliter kjemikalier/m<sup>2</sup> rengjort areal: 4 p

Forbrukes mellom 201-250 mikroliter kjemikalier/m<sup>2</sup> rengjort areal: 3 p

Forbrukes mellom 251-300 mikroliter kjemikalier/m<sup>2</sup> rengjort areal: 2 p

Forbrukes mellom 301-350 mikroliter kjemikalier/m<sup>2</sup> rengjort areal: 1 p

*Forklaring på beregning, se O5 Kjemikalieforbruk.*

*\*Mengde kjemikalier til vindusvask inkluderes ikke i det øvrige kjemikalieforbruket, men oppgis separat.*

- Se O5 Kjemikalieforbruk.

### **O6 Andelen miljømerkede kjemikalier (V)**

Minimum 80 % av kjemikalierne som brukes til rengjøring skal være miljømerkede.

Grunnpolish, gulvpolish, gulvvoks samt fjerningsprodukter til disse unntas kravet.

Minimum 80 % av alle vindusvaskemidler skal være miljømerket.

*Et miljømerket kjemisk produkt er merket med Svanemerket, EU Ecolabel eller Bra Miljöval.*

*Forbruket beregnes på basis av den totale mengde brukt rengjøringsmiddel (inkludert vann i produktet). Tekstilvaskemiddel til vask av mopper og kluter ved intern vask skal også medregnes. For tekstilvaskemiddel i pulverform skal 1 g regnes som 5 ml i beregning av kjemikalieforbruk.*

*Andelen beregnes i volum-% av total mengde kjemikalier brukt per år.*

*Se eksempler på rengjøringsmidler som regnes med i bilag 3. Kjemikalier til spesialrengjøring kan unntas fra beregningen.*

- Beregning av andel miljømerkede kjemikalier i henhold til kravet. Bilag 6 eller regneark kan brukes.

### **P2 Miljømerkede kjemikalier**

Er andelen av miljømerkede kjemikalier 96-100 volum-%: 3 poeng

Er andelen av miljømerkede kjemikalier 90-95 volum-%: 2 poeng

Er andelen av miljømerkede kjemikalier 84-89 volum-%: 1 poeng

- Se O6 Andelen miljømerkede kjemikalier.

### **O7 Ikke miljømerkede kjemikalier, fareklassifisering (V)**

Ozonert vann (ozonvann) og elektrokjemisk aktivert vann (ECA-vann) er ikke tillatt å bruke til generell rengjøring.

Kjemikalier som ikke er miljømerkede, skal ikke være klassifisert som angitt i følgende tabell. Kjemikalier som inngår i rengjøringservietter/wet-wipes og kjemi tilsatt mopper (såpeampuller som leveres i våtmopper) omfattes også av dette kravet. I tillegg omfattes kjemikalier til vask av mopper og kluter (både ved intern vask og ved vask hos eksterne vaskerier<sup>1</sup>).

Tabell 1 Klassifisering av kjemikalier

CLP-forordning 1272/2008		
Fareklasse	Farekategori	Farekode
Farlig for vannmiljøet	Akutt kategori 1 Kronisk kategori 1-4	H400, H410, H411, H412****, H413
Akutt giftighet	Kategori 1-4	H300, H310, H330, H301, H311, H331, H302* H312*, H332*
Spesifikk målorgantoksisitet med enkelt eller gjentatt eksponering	STOT SE kategori 1-2 STOT SE kategori 3 (gjelder kun sprayprodukter) STOT RE kategori 1-2	H370, H371, H372, H373  H335 (gjelder kun sprayprodukter**)
Alvorlig øyeskade/ øyeirritasjon	Kategori 1 (gjelder kun sprayprodukter)	H318 (gjelder kun sprayprodukter**)
Aspirasjonsfare	Kategori 1	H304
Sensibiliserende ved innånding eller hudkontakt	Kategori 1/1A/ 1B	H334, H317 eller merket med EUH 208: «Inneholder (navnet på det sensibiliserende stoffet). Kan forårsake allergisk reaksjon.»***
Kreftfremkallende egenskaper	Kategori 1A/1B/2	H350, H351
Kjønnscelemutagenitet	Kategori 1A/B/2	H340, H341
Reproduksjonstoksisitet	Kategori 1A/1B/2	H360, H361, H362

Vi gjør oppmerksom på at produsentene av råvarer/produkt er ansvarlig for klassifiseringen.

<sup>1</sup> Ved vask hos Svanemerke vaskerier er dokumentasjon av kjemikalie derfra ikke nødvendig.

\*Profesjonelle produkter kan merkes med H302, H312 og H332 hvis emballasjen er utformet slik at brukeren ikke kommer i kontakt med produktet.

\*\*Produkter i spruteflasker eller tilsvarende utstyr med dyser som ikke danner spray-sky kan merkes med H335 og H318.

\*\*\*Tekstilvaskemidler som blir klassifisert med H334, H317 eller merket med EUH 208 setningen «Inneholder (navnet på det sensibiliserende stoffet). Kan forårsake allergisk reaksjon.» på grunn av enzyminnholdet er unntatt. Det forutsettes dog at enzymene er innkapslet eller er i en slurry.

\*\*\*\*Tekstilvaskemidler med hydrogenperoksid (CAS-nr. 7722-84-1) er unntatt H412, hvis doseringen skjer via automatisk doseringsanlegg.

- Erklæring fra produsent (se bilag 4).
- Produktets sikkerhetsdatablad i henhold bilag II i REACH (Forordning 1907/2006/EF).
- Hvis produktet er merket med H302, H312, H332 skal en beskrivelse av emballasjens utforming vedlegges.

- ☒ Erklæring fra rengjøringsvirksomheten om at produkter klassifisert som H318 og H335 ikke skal benyttes på sprayflasker, hverken fortynnet eller ufortynnet (se bilag 5).

## **O8 Ikke miljømerkede kjemikalier, stoffer som ikke kan inngå (V)**

For kjemikalier som ikke er miljømerkede, skal følgende innholdsstoffer ikke inngå. Kjemikalier som inngår i rengjøringservietter/wet-wipes samt kjemi tilsatt mopper (såpeampuller som leveres i våtmopper) omfattes også av dette kravet. I tillegg omfattes kjemikalier til vask av mopper og kluter (både ved intern vask og ved vask hos eksterne vaskerier<sup>1</sup>).

- Reaktive klorforbindelser, som for eksempel natriumhypoklorit
- Klororganiske forbindelser
- Alkylfenoletoksyler (APEOs) og/eller alkylfenolderivat (APD)
- Lineære alkylbensulfonater (LAS)
- EDTA\* og dets salter
- DTPA
- Nanomaterial/-partikler\*\*
- Perfluorinerede og polyfluorinerede alkylerede forbindelser (PFAS)\*\*\*
- Metyldibromoglutaronitril (MG)
- Optisk hvitt
- Nitromusker og polysykliske muskforbindelser
- Stoff som anses å være potensielt hormonforstyrrende i kategori 1 eller 2 på EU's prioritetsliste over stoff som skal undersøkes nærmere for hormonforstyrrende effekter. Listen finnes i sin helhet på [http://ec.europa.eu/environment/chemicals/endocrine/pdf/final\\_report\\_2007.pdf](http://ec.europa.eu/environment/chemicals/endocrine/pdf/final_report_2007.pdf) (bilag L, side 238 og framover)
- Stoff som har blitt evaluert i EU å være PBT (Persistent, bioaccumulable and toxic) eller vPvB (very persistent and very bioaccumulable), i henhold til kriteriene i bilag XIII i REACH samt stoff som ikke er vurdert ennå, men som oppfyller disse kriterier.
- Stoffer på Kandidatlisten: <http://echa.europa.eu/candidate-list-table>
- Stoff som klassifiseres som CMR (kategori 1 og 2) i henhold til CLP.

*Kravene gjelder for samtlige inngående stoffer i produktet, men ikke for forurensninger om ikke annet fremgår i spesifikke krav. Inngående stoffer og forurensninger er definert under.*

*Inngående stoffer: Alle stoffer i det kjemiske produktet, inklusive tilsatte additiver (f.eks. konserveringsmidler og stabilisatorer) i råvarene. Kjente avspaltningproduktet fra inngående stoffer (f.eks. formaldehyd, arylamin, in situ-genererte konserveringsmidler) regnes også som inngående.*

*Forurensninger: Rester fra produksjonen og råvareproduksjonen som inngår i det ferdige produktet i konsentrasjoner under 100,0 ppm (0,01000 vektprosent, 100,0 mg/kg).*

*Forurensninger i råvaren i konsentrasjoner over 1,0 % regnes alltid som inngående stoffer.*

*Eksempler på forurensninger er rester av reagenser, rester av monomerer, katalysatorer, biprodukter, «scavengers» (dvs. kjemikalier som anvendes for å eliminere/ minimere uønskede stoffer), rester av rengjøringsmidler til produksjonsutstyret samt "carryover" fra andre produksjonslinjer.*

<sup>1</sup>Ved vask hos Svanemerke vaskerier er dokumentasjon av kjemikalie derfra ikke nødvendig.

\*Faste såpeprodukter (slik som f.eks. såpespon/sæbespånere/tvålflingor) kan inngå med et maksimalt sammenlagt innhold på opp til 0,06 % EDTA og fosfonater.

\*\*Nanomateriale/-partikler defineres i henhold til EU-kommisjonens definisjon av nanomateriale datert 18. oktober 2011 "et naturlig, tilfeldig oppstått eller fremstilt materiale, som består av partikler i ubundet tilstand eller som et aggregat eller som et agglomerat, og hvor minst 50 % av partiklene i den antallsmessige størrelsesfordeling i en eller flere eksterne dimensjoner ligger i størrelsesintervallet 1-100 nm". Eksempel er ZnO, TiO<sub>2</sub>, SiO<sub>2</sub>, Ag og laponitt med partikler i nanostørrelse i konsentrasjon over 50 %. Polymeremulsjoner regnes ikke som nanomateriale.

\*\*\*Grunnpolish, gulvpolish og gulvvoks er unntatt. Se krav 09 for disse produkttypene.

- Utfylt og underskrevet erklæring, bilag 4.

## 09 Innhold av fluortensider og silikontensider i grunnpolish, gulvpolish og gulvvoks

### Fluortensider i grunnpolish, gulvpolish og gulvvoks

Fluortensider kan kun inngå i en mengde tilsvarende 0,025 vektprosent i grunnpolish, gulvpolish og gulvvoks.

De inngående fluortensiders fluorinerte karbonkjedelengde skal være mindre enn eller lik 5.

*Forutsetning: Hvis produktet inneholder silikontensider, kan ikke fluortensider inngå i produktet.*

- Erklæring fra produsenten angående mengde fluortensider i produktet, som viser at konsentrasjonen ikke overstiger 0,025 vektprosent (se bilag 4).
- Erklæring fra produsenten som viser at fluortensidene karbonkjedelengde er mindre enn eller lik 5 (se bilag 4).

### Silikontensider i grunnpolish, gulvpolish og gulvvoks

Silikontensider kan kun inngå i en mengde tilsvarende 0,25 vektprosent i grunnpolish, gulvpolish og gulvvoks.

*Forutsetning: Hvis produktet inneholder fluortensider, kan ikke silikontensider inngå i produktet.*

- Erklæring fra produsenten angående mengde silikontensider i produktet, som viser at konsentrasjonen ikke overstiger 0,25 vektprosent (se bilag 4).

## 010 Parfyme og konserveringsmidler i aerosoldannende sprayprodukter (V)

Aerosoldannende sprayprodukter, som inneholder parfyme og/eller allergene konserveringsmidler klassifisert H317 eller H334, er ikke tillatt for manuell bruk. Dette kan inkludere "ready to use"-produkter og produkter overført til sprayflaske/triggerspray-flaske av rengjøringsfirmaet.

- Beskrivelse av rutiner og utstyr som viser at kravet oppfylles.
- I listen over kjemikalier som er i bruk skal det markeres hvilke produkter som er spray eller som fylles over på sprayflasker (se bilag 5).

### 3 Krav til transport

Hvis søkeren ikke har biler som benyttes i forbindelse med rengjøring, bortfaller krav til transport.

#### 011 Innkjøp av kjøretøy (V)

Nyinnkjøpte og nyleasede kjøretøy skal tilfredsstillte seneste gjeldende euronorm (euroklasse) på innkjøpstidspunktet. Dette gjelder fra og med datoen det er søkt om Svanemerkeisens.

*Kravet omfatter søkerens egne og leasede personbiler, varebiler og andre kjøretøy, som blir brukt til kjøring i forbindelse med rengjøring og vindusvask. Kjøretøy som brukes av arbeidsledere, driftsledere, rengjøringsassistenter, planleggere, inspektører mv. som en del av deres arbeid er således omfattet av kravet.*

*Nyproduserte kjøretøy vil alltid leve opp til senest gjeldende euronorm.*

*El-drevne kjøretøy, sykler og andre typer av kjøretøy, der det ikke finnes en euronorm, er ikke omfattet av kravet.*

- Innkjøpsrutiner, som sikrer at nyinnkjøpte og nyleasede kjøretøy skal tilfredsstillte senest gjeldende euronorm (euroklasse).

#### 012 Maksimalt forbruk av drivstoff til transport (V)

Kravet kan overholdes på to måter (ved vindusvask kan kun A brukes):

A) Det samlede forbruk av drivstoff til transport må ikke overstige 9,0 l bensin /100 km

eller

B) Det samlede forbruk av drivstoff til transport må ikke overstige 0,75 ml bensin/m<sup>2</sup>

*Kravet omfatter alle kjøretøy som blir brukt av arbeidsledere, driftsledere, rengjøringsassistenter, planleggere og inspektører i forbindelse med rengjøring. Kjøretøy med lift i forbindelse med vindusvask, er unntatt kravet.*

*Hvis andre typer drivstoff enn bensin benyttes, regnes energiinnholdet for disse om til tilsvarende energiinnhold i liter bensin på denne måten:*

- antall liter diesel x 1,1
- antall liter biodiesel = antall liter bensin
- antall liter bioetanol x 0,6
- antall kg hydrogen x 3,6
- antall kWh el x 0,2

*Nordisk Miljømerking kan godkjenne omregningsfaktorer basert på nedre brennverdi for andre typer drivstoff (f.eks. gass) hvis disse kan dokumenteres.*

*Ved bruk av private biler, som det utbetales kilometergodtgjørelse for, kan beregningen gjøres på følgende måte: enten bruke en faktor på 11 liter bensin / 100 km - eller bruke bilens angitte brennstoffforbruk i henhold til EU norm EEC 1999/100 multiplisert med 1,5.*

- A) Forbruk i l (bensin)/100 km: Beregning av det samlede årlige forbruk drivstoff til transport per kjørte 100 km. Generelle data fra bilprodusenten om bilens drivstoffutnyttelse er ikke nok.

- B) Forbruk i ml/m<sup>2</sup>: Beregning av det samlede årlige forbruk av drivstoff til transport per rengjorte m<sup>2</sup>.

- Underlag for drivstofforbruk og antall kjørte km kontrolleres ved kontrollbesøk.

## Poengkrav P3 og P4

Søkeren skal kun bruke et av kravene, P3 eller P4, avhengig av om man har dokumentert krav O12 via alternativ A eller B (ved vindusvask kan kun P3 brukes). Søkeren kan kun benytte poeng fra en av dem til den samlede poengsum.

### P3 Drivstoffutnyttelse

Er drivstofforbruk til transport under 5,0 l/100 km: 5 p

Er drivstofforbruk til transport mellom 5,0 – 5,9 l/100 km: 4 p

Er drivstofforbruk til transport mellom 6,0 – 6,9 l/100 km: 3 p

Er drivstofforbruk til transport mellom 7,0 – 7,9 l/100 km: 2 p

Er drivstofforbruk til transport mellom 8,0 – 8,5 l/100 km: 1 p

Beregning som i krav O12 Maksimalt forbruk av drivstoff til transport.

### P4 Drivstofforbruk til transport

Er drivstofforbruk til transport under 0,15 ml/m<sup>2</sup>: 5 p

Er drivstofforbruk til transport mellom 0,15 – 0,29 ml/m<sup>2</sup>: 4 p

Er drivstofforbruk til transport mellom 0,30 – 0,44 ml/m<sup>2</sup>: 3 p

Er drivstofforbruk til transport mellom 0,45 – 0,59 ml/m<sup>2</sup>: 2 p

Er drivstofforbruk til transport mellom 0,60 – 0,70 ml/m<sup>2</sup>: 1 p

Beregning som i krav O12 Maksimalt forbruk av drivstoff til transport.

## 4 Krav til forbruk av poser

### P5 Poser

Søkeren skal regne mengden av brukte poser til søppelbøtter og papirkurver i milligram (mg) per antall rengjorte kvadratmeter (m<sup>2</sup>) i løpet av året.

Poengfordelingen er som følger:

Forbrukes under 40 mg poser/ m<sup>2</sup>: 5 p

Forbrukes mellom 40 - 79 mg poser/m<sup>2</sup>: 4 p

Forbrukes mellom 80 - 119 mg poser/ m<sup>2</sup>: 3 p

Forbrukes mellom 120 - 159 mg poser/ m<sup>2</sup>: 2 p

Forbrukes mellom 160 - 200 mg poser/ m<sup>2</sup>: 1 p

*Søppelsekker til rengjøringsvogner og sanitetsposer regnes ikke med.*

*Hvis søkeren kun har opplysninger om antall brukte ruller, kan man beregne vekten ut fra et gjennomsnittlig antall poser per rull.*

*Hvis søkeren har plastposer og mangler opplysninger om vekten på en pose, skal man regne med en vekt på 10 gram per plastpose.*

*Hvis søkeren har en eller flere kunder, hvor ansvaret for tømming av søppelbøtter ikke er en del av rengjøringstjenesten, eller rengjøringsfirmaet ikke har medbestemmelse over hvilke poser kunden bruker (de tømmer kun søppelbøtter), skal forbruk av søppelposer hos denne kunde ikke medregnes. Dog skal det antall m<sup>2</sup> som rengjøres hos denne kunde også tas ut av beregningen av forbruk av søppelposer.*

Beregning av det årlige forbruk av poser i milligram per rengjort kvadratmeter.

## 5 Bruk av miljømerkede produkter og tjenester

### P6 Innkjøp av miljømerkede produkter og tjenester

Bruk av miljømerkede produkter og tjenester gir poeng som angitt i følgende tabell. Med miljømerket menes produkter og tjenester som er merket med Svanemerket, EU Ecolabel eller Bra Miljöval. For arbeidstøy inkluderes også GOTS som miljømerket. Maksimalt 6 poeng kan oppnås i dette poengkravet.

Tabell 2 Poeng ved bruk av miljømerkede produkter og tjenester

Poengkrav for produkter og tjenester	Vilkår for poeng	Poeng	Dokumentasjon (%-andel av innkjøpsvolumet oppgis i relevant enhet (kostnad, antall, liter, kg))
Minst 90 % av tørkepapiret, (kjøkkenruller /husholdningspapir, papirhåndklær og toalettpapir) hos kundene er miljømerket.	Gjelder når virksomheten har ansvar for innkjøp og påfylling av tørkepapiret hos kundene.	1 p	Oversikt over rengjøringsvirksomhetens innkjøp av miljømerket tørkepapir (oppgi leverandør og hvis miljømerket: hva slags og lisensnummer). Beregning av andelen av miljømerket tørkepapir i forhold til den samlede mengde tørkepapir som rengjøringsfirmaet leverer til kundene.
Minst 50 % av tøyhåndduksrullene hos kundene er miljømerket.	Gjelder når rengjøringsbedriften har ansvar for håndtering av tøyhåndduksruller hos kundene.	1 p	Oversikt over rengjøringsbedriftens håndtering av miljømerkede tøyhåndduksruller (oppgi leverandør og hvis miljømerket: hva slags og lisensnummer). Beregning av andelen av miljømerkede tøyhåndduksruller i forhold til den samlede mengde tøyhåndduksruller som virksomheten håndterer for kundene.
90 % av såpen på kundenes toaletter er miljømerket.	Gjelder når virksomheten har ansvar for innkjøp og påfylling av såpe hos kundene.	1 p	Oversikt over rengjøringsbedriftens innkjøp av miljømerket såpe (oppgi leverandør og hvis miljømerket: hva slags og lisensnummer). Beregning av andelen av miljømerket såpe i forhold til den samlede mengde såpe som rengjøringsbedriften leverer til kundene.
Minst 50 % av det innkjøpte arbeidstøyet til personalet som rengjør er miljømerket.		1 p	Oversikt over rengjøringsbedriftens innkjøp av miljømerket arbeidstøy (oppgi leverandør, og hvis miljømerket: hva slags og lisensnummer).  Beregning av andelen av miljømerket arbeidstøy i forhold til den samlede mengde innkjøpt arbeidstøy.

Poengkrav for produkter og tjenester	Vilkår for poeng	Poeng	Dokumentasjon (%-andel av innkjøpsvolumet oppgis i relevant enhet (kostnad, antall, liter, kg))
<p>Minst 90 % av kluter og mopper som anvendes hos kundene er miljømerket.</p> <p>Minst 50 % av kluter og mopper som anvendes hos kundene er miljømerket.</p>		<p>2 p</p> <p>1 p</p>	<p>Oversikt over rengjøringsbedriftens innkjøp av miljømerkede kluter og mopper (oppgi leverandør, og hvis miljømerket: hva slags og lisensnummer).</p> <p>Beregning av andelen av miljømerkede kluter og mopper i forhold til den samlede mengde innkjøpte kluter og mopper.</p>
<p>Minst 50 % av bilvaskene vaskes i Svanemerket bilvaskehall.</p>	<p>Gjelder vask av rengjøringsbedriftens bilpark.</p>	<p>2 p</p>	<p>Oversikt over rengjøringsbedriftens innkjøp av miljømerket bilvask (oppgi leverandør, og hvis miljømerket: hva slags og lisensnummer).</p> <p>Beregning av andelen av miljømerket bilvask i forhold til den samlede mengde innkjøpt bilvask.</p>
<p>100 % av vaskeritjenesten</p> <p>Minimum 75 % av vaskeritjenesten</p> <p>Minimum 50 % av vaskeritjenesten</p>	<p>Ved innkjøp av ekstern vaskeritjeneste.</p>	<p>3 p</p> <p>2 p</p> <p>1 p</p>	<p>Oversikt over rengjøringsbedriftens innkjøp av miljømerket vaskeritjeneste (oppgi leverandør, og hvis miljømerket: hva slags og lisensnummer).</p> <p>Beregning av andelen av miljømerket vaskeritjeneste i forhold til samlet innkjøpt vaskeritjeneste.</p>
<p>Minimum 50 % miljømerkede produkter og tjenester innenfor andre produktgrupper*</p>		<p>1 p</p>	<p>Oversikt over rengjøringsbedriftens innkjøp av et annet miljømerket produkt eller tjeneste (oppgi leverandør, og hvis miljømerket: hva slags og lisensnummer).</p> <p>Beregning av andelen miljømerket innkjøp i forhold til den samlede mengde.</p>

\*Det er ikke mulig å få poeng i P6 for miljømerkede rengjøringskjemikalier, som gis poeng i P2.



## 6 Poengsammenstilling

### 013 Poengsammenstilling

Rengjøringsfirmaet skal oppnå minimum 14 poeng med transport og 11 poeng uten.

Rengjøringsfirmaer som forbruker mindre enn 25 mikroliter kjemikalier/m<sup>2</sup> rengjort areal i henhold til O5 skal oppnå minimum 13 poeng med transport og 10 poeng uten.

I følgende tabell er det oppsummert hvilke områder man kan score poeng i.

**Tabell 3 Poengsammenstilling**

Poengkrav	Antall oppnådde poeng	Maksimalt oppnåelige poeng
Kjemikalieforbruk		5 poeng
Andel miljømerkede kjemikalier		3 poeng
Transport (drivstoffforbruk/ drivstoffutnyttelse)		5 poeng
Poser		5 poeng
Bruk av miljømerkede produkter og tjenester		6 poeng
<b>Sum</b>		<b>24 poeng</b>

Sammenstilling av poeng i henhold til tabell.

## 7 Kvalitet

### 014 System for oppfølging av rengjøringskvalitet (V)

Rengjøringsbedriften må ha et system for overvåking av rengjøringskvalitet som gir objektive og reproducerbare resultater. Objektivitet og reproducerbarhet kan for eksempel oppnås, hvis kunden og rengjøringsbedriften er enige om kvalitetsnivå og hvordan resultatet skal vurderes. Rengjøringsbedriften skal som minimum utarbeide følgende (skriftlig):

- Rutiner for styring og kontroll. Rutinen skal inneholde informasjon om hvordan kvaliteten på arbeidet avtales, hvordan oppfølgingen av resultatet gjennomføres, at kvalitetskontroller gjøres på alle objekt, hvem som utfører kontrollene og hvilke rapporteringssystem som anvendes.

- Rutiner for utarbeidelse av inspeksjonsrapporter.

*Hvis rengjøringsbedriften har et system for vurdering av rengjøringskvalitet i henhold til den nordiske standard INSTA 800 "Rengjøringskvalitet – Målesystem for vurdering av rengjøringskvalitet" vil dette krav være oppfylt.*

Rutiner og eventuelle skjemaer, som blir brukt ved kvalitetskontrollen.

### 015 Skriftlige arbeidsinstruksjoner (V)

Søkeren skal utarbeide skriftlige arbeidsinstruksjoner. De skal dekke oppgavene som er omfattet av rengjøringstjenesten.

For de vanligste rengjøringsoppgaver skal det være en arbeidsinstruksjon, som for eksempel kan inneholde opplysningene som nevnes nedenfor. Den skal være utarbeidet så den ikke hindrer variasjon i arbeidet:

- beskrivelse: kort beskrivelse av arbeidsoppgaven (f.eks. rengjøring i korridor, rengjøring av toalett osv.)
- frekvens: hvor ofte oppgaven skal utføres (f.eks. hver dag, hver uke, hvert år osv.) eller at avtalt kvalitet skal være oppnådd
- rengjøringsobjekt: hvilke overflater i rommet som skal rengjøres (f.eks. gulv, vegger, inventar osv.)
- aktuelle metoder: beskrivelse av metoder og hvilket utstyr, maskiner og kjemikalier som er aktuelle (flere alternativer kan være aktuelle og medarbeider velger avhengig av bl.a. tilsmussing)

*Hvis søkeren har et sertifisert miljøledelsessystem (ISO eller EMAS) som dekker rengjøringen som skal miljømerkes, kan kravet være oppfylt av dette system.*

- Skriftlige arbeidsinstruksjoner.
- Hvis søkeren har sertifisert miljøledelsessystem, sendes kopi av sertifikat, samt kopi av de avsnitt i systemet som dekker arbeidsinstruksjoner.

## **016 Rutiner ved endringer, avvik og reklamasjoner (V)**

Rengjøringsbedriften skal gjennom rutiner eller instruksjoner sikre at:

- Ved planlagte endringer som påvirker Svanens krav skal kontaktpersonen skriftlig informere Nordisk Miljømerking før endringene gjennomføres. Dette kan for eksempel gjelde ved bytte av kjemikalier eller rengjøringsmetoder.
- Ved uforutsette avvik som innvirker på hvordan miljømerkingskravene oppfylles skal kontaktpersonen umiddelbart informere Nordisk Miljømerking skriftlig.
- Det finnes et system for håndtering av reklamasjoner og klager.

- Kopi av rutiner for planlagte endringer, uforutsette avvik og reklamasjoner.

## **017 Vedlikehold av lisens (V)**

Rengjøringsbedriften skal ved en årlig gjennomgang av sin virksomhet sikre at kravene fremdeles etterleves.

*Nordisk Miljømerking kan ved kontroll av rengjøringsbedriften gjennomgå samtlige krav over eller kun et utvalg. Det kan f.eks. skje gjennom besøk på stedet eller ved å be om innsendelse av dokumentasjon.*

- Rutine for vedlikehold av lisens.

# **8 Etikk/arbeidsmiljø**

## **018 Myndighetskrav (V)**

Rengjøringsbedriften skal sikre at gjeldende lover følges, inkludert bestemmelser vedrørende arbeidsmiljø og – sikkerhet, hygiene og helse. Hvis kravet ikke oppfylles, kan Nordisk Miljømerking inndra lisensen.

- Underskrevet søknadsskjema.

## **019 Opplæring av personale (V)**

Rengjøringsbedriften skal ha en plan for opplæring av sitt personale med utgangspunkt i følgende grunnleggende emner:

- Informasjon om rengjøringsmidler, metoder, utstyr og maskiner.
- Informasjon om helse, sikkerhet og miljø.

- Opplæring i miljøvennlig kjøring til relevant personale, som f.eks. inspektører, driftsledere og rengjøringsassistenter med mye daglig kjøring mellom kunder.
- Orientering om avfallshåndtering.

I planen for opplæring skal det være angitt målsetning for når opplæringen skal være gjennomført, og hvilke personalgrupper som skal gjennomgå den. I planen for opplæring av nyansatte skal det fremgå hvor raskt etter ansettelsen at opplæringen skal være gjennomført.

Det skal også være en kort beskrivelse av hva opplæringen inneholder.

Planlagt opplæring kan være kortere for personer som allerede har en rengjøringsutdannelse eller praktisk erfaring innenfor rengjøringsfaget.

Anbefalingene fra EFCI og UNI-Europa angående emner i opplæringen kan brukes. Se bilag 7.

☒ Plan for opplæringen.

## 020 Etske krav (V)

Søkeren skal leve opp til nedenstående punkter:

- Være moms- og arbeidsgiveravgiftregistrert og (i Finland) være "förskottssuppbörsregistrede".
- Rengjøringsbedriften er ikke i restanse med skatter og avgifter.
- Egne ansatte skal være sikret lønn (inkludert spesielle tjenester), arbeidstid og andre arbeidsvilkår, som ikke er mindre gunstige enn de som partene i arbeidslivet har avtalt for tilsvarende arbeid innenfor det aktuelle tjenesteområdet.

Slike betingelser er ofte avtalt gjennom en kollektiv overenskomst inngått av de representative arbeidsmarkedsparter i aktuelle land, og gjelder for hele landets område (naturlig geografisk nedslagsfelt for arbeidstakere i landet)\*.

- Rengjøringsbedriftens regnskap er godkjent av revisor.
- Har en ansvarsforsikring.
- Ha synlige navneskilt eller virksomhetskort/personkort på alle medarbeidere, så kunden kan se hvem som utfører service samt kan legitimere seg med gyldig ID-dokument ved henvendelse. I Norge kreves HMS-kort og i Sverige kreves Service ID eller ID 06.

*\*Vær oppmerksom på at i Norge må alle leverandører og underleverandører av rengjøringstjenester være oppført i register over godkjente rengjøringsvirksomheter*

<http://www.arbeidstilsynet.no/renholdsregisteret/index.html?tid=234788>.

Hvis rengjøringsbedriften ikke følger anbefalinger og beslutninger som pålegges av kompetente organer, som arbeidsretten, faglig voldgift eller forbrukerrett, kan Nordisk Miljømerking trekke lisensen.

☒ Se bilag 8, dokumentasjon for Etske krav.

## 021 Krav til underleverandører (V)

A) Underleverandører, som leverer hele ytelsen/oppdraget (arbeidskraft, kjemikalier etc), skal oppfylle ett av følgende krav:

1. Underleverandøren er en Svanemerket rengjøringstjeneste.
2. Underleverandøren oppfyller Svanens etiske krav O20\*. De kjemikalier som underleverandøren bruker ved leveranse til den Svanemerkede tjeneste, skal oppfylle krav O7, O8 og O9.

Denne andel må maksimalt utgjøre 15 % av søkerens omsetning.

Lisensinnehaveren må spesifisere i kommende kontrakter med kunden hvilke objekt som kommer til å bli rengjort av ikke-Svanemerkede underleverandører.

- Hvis Svanemerket underleverandør, oppgi navn og lisensnummer. Ellers se bilag 9.
- Beregning av hvor stor andel underleverandørene utgjør av søkerens omsetning.
- Rutine som sikrer at lisensinnehaveren spesifiserer i kontrakten med kunden hvilke objekt som kommer til å bli rengjort av ikke-Svanemerkede underleverandører.

B) Underleverandører, som kun stiller arbeidskraft til rådighet, skal oppfylle ett av følgende krav:

1. Underleverandøren er en Svanemerket rengjøringstjeneste.

2. Underleverandøren er omfattet av søkerens opplæringsprogram (O19). Kvadratmeter (O2), som leveres til den Svanemerkede tjeneste samt tilhørende transport (O12), forbruk av kjemikalier (O5 og O6) og poser (P5) inkluderes i søkerens egne beregninger. Underleverandøren skal oppfylle følgende etiske krav\*:

- Rengjøringen skal utføres av underleverandørens eget personale. Underleverandøren kan ikke hyre en annen underleverandør.
- Underleverandøren skal være moms- og arbeidsgiveravgiftregistrert og (i Finland) være "förskottssuppbördsregistrerade".
- Virksomheten skal ikke skylde/ha restanse med skatter eller avgifter.
- Medarbeiderne skal bære synlige navneskilt eller firmakort slik at kunden kan vite hvem som utfører servicen. I tillegg skal medarbeiderne kunne legitimere seg med gyldig ID-dokument ved henvendelse.

*\*Vær oppmerksom på at i Norge må alle leverandører og underleverandører av rengjøringstjenester være oppført i register over godkjente rengjøringsvirksomheter*

<http://www.arbeidstilsynet.no/renholdsregisteret/index.html?tid=234788>.

- Hvis Svanemerket underleverandør, oppgi navn og lisensnummer. Ellers se bilag 10.

## **O22 Dokumentasjon av Svanens krav (V)**

Samtlige dokumenter som gjelder Svanelisensen, skal finnes tilgjengelig hos lisensinnehaver.

- Kontrolleres ved kontrollbesøk.

## Regler for Svanemerking av tjenester

For enkelt å kunne identifisere Svanemerkede tjenester, skal lisensnummeret og en beskrivende undertekst stå sammen med Svanemerket.

Den beskrivende underteksten for 076 Rengjøringstjenester er:  
**Rengjøringstjeneste/ Vindusvask**

Mer informasjon om regler, avgifter og grafiske retningslinjer finnes på [www.svanemerket.no/regelverk/](http://www.svanemerket.no/regelverk/)

## Kriterienes versjonshistorikk

Nordisk Miljømerking fastsatte versjon 3.0 av kriteriene for rengjøringstjenester den 9. november 2016 og de gjelder til og med 31. desember 2021.

Den nordiske kriteriegruppen besluttet per capsulam den 24. mai 2017 å justere poengene for innkjøp av miljømerkede kluter og mopper i krav P6. Den nye versjonen heter 3.1.

Den 3. desember 2019 besluttet Nordisk Miljømerking å justere krav O7 slik at tekstilvaskemidler med hydrogenperoksid (CAS-nr. 7722-84-1) unntas H412, hvis doseringen skjer via automatisk doseringsanlegg. Den 16. desember 2019 besluttet Nordisk Miljømerking å forlenge kriteriene til 30. juni 2023. Den nye versjonen heter 3.2.

Den 9. februar 2021 besluttet Nordisk Miljømerking å forlenge kriteriene til 31. desember 2023. Den nye versjonen heter 3.3.

Den 30. november 2021 besluttet Nordisk Miljømerking å forlenge kriteriene til 31. desember 2024. Den nye versjonen heter 3.4.

Den 29. november 2022 besluttet Nordisk Miljømerking å forlenge gyldighetstiden for kriteriene til 30. juni 2025. Den nye versjonen heter 3.5.

Den 27. juni 2023 besluttet Nordisk Miljømerking å legge til en presisering i krav til kjemikalier og forklare at ozonvann ikke er tillatt. Nordisk Miljømerking besluttet den 14. november 2023 å forlenge gyldighetstiden for kriteriene til 31. desember 2025. Den nye versjonen heter 3.6.

## Nye kriterier

Fokusområdene for den kommende revisjon vil som utgangspunkt først bli fastlagt når det om noen år gjennomføres en evaluering av kravene. Det forventes dog at det fortsatt vil være fokus på å stramme kravene til f.eks. kjemikaliers innholdsstoffer og egenskaper, forbruket av kjemikalier, poser og drivstoff – avhengig av hvordan bransjen som helhet utvikler seg. I tillegg skal det undersøkes om vindusvask kan inkluderes i krav til rengjorte kvadratmeter og kjemikalieforbruk.

## Bilag 1 Eksempel på beskrivelse av bedrift og tjeneste

Service som tilbys og som ønskes Svanemerket (f.eks. vanlig rengjøring, vindusvask, gulvpleie): \_\_\_\_\_

Dette utgjør en omsetning på \_\_\_\_\_ kroner

Service som tilbys, som ikke omfattes av krav til Svanemerking av Rengjøringstjenester (spesialrengjøring, facility og annet). Ved spesialrengjøring, beskriv nærmere type rengjøring og type kunde:

Type spesialrengjøring:

Type kunde:

\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_

Type facility/annet:

Type kunde:

\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_

Disse servicetyperne utgjør totalt cirka en omsetning på \_\_\_\_\_ kroner

**Underleverandører** (som utfører service omfattet av Svanemerkingsskravene). Oppgi for hver:

Underleverandør (firmanavn): \_\_\_\_\_

Hvilken type underleverandør:

A) Rengjøringsfirma som bruker egne kjemikalier (= **alternativ A** i O21 Krav til underleverandører) eller B) Firma som kun stiller med arbeidskraft/bemannings-selskap (= **alternativ B**): \_\_\_\_\_ (skriv «A» eller «B»)

Er underleverandør Svanemerket? (Ja/Nei) \_\_\_\_\_

Hvis ja, oppgi lisensnummer: \_\_\_\_\_

**For rengjøringsfirmaer (alternativ A) ønskes det for hvert av dem i tillegg informasjon om:**

- Oppdrag som underleverandør utfører for søker, skjer hos følgende kunder:

---

---

- Oppgi årlig kostnad søker har ved bruk av hver underleverandør:

\_\_\_\_\_ kroner

\_\_\_\_\_ kroner

## ANSATTE

Antall ansatte totalt: \_\_\_\_\_

Cirka antall ansatte som bruker firmabil eller får kjøregodtgjørelse regelmessig: \_\_\_\_\_

Cirka antall årsverk i administrasjon: \_\_\_\_\_ og ca. antall årsverk renholdere: \_\_\_\_\_

Daglig leder/direktør: \_\_\_\_\_

Kontaktperson til Nordisk Miljømerking: \_\_\_\_\_

Markedsføringsansvarlig: \_\_\_\_\_

## Nylige endringer i bedriften:

Beskriv forandringer som har blitt implementert under de seneste 12 månedene (som vil kunne påvirke oppfyllelsen av Svanemerkingsskravene):

---

---

## Planlagte forandringer:

Beskriv planlagte forandringer, samt når de antas å utføres:

---

---

Øvrige opplysninger: \_\_\_\_\_

---

## Bilag 2 Regneeksempel: rengjorte m<sup>2</sup> per år

### Regelmessig rengjøring

Antall rengjorte kvadratmeter i løpet av året får man fra en kontrakt ut fra opplysninger om kontraktens gulvareal og antall rengjøringsdager per år. Det vil si:

**Antall rengjorte kvadratmeter i løpet av året for en kontrakt =  $n \times d$**

hvor **n** er gjennomsnittlig antall kvadratmeter per dag og **d** er antall rengjøringer/rengjøringsdager per år. Hvis forskjellige lokaler på én og samme kontrakt har forskjellig rengjøringsfrekvens, kan søkeren benytte et vektet gjennomsnittlig antall kvadratmeter per dag.

**Eksempel:** Et kontor på 1000 kvadratmeter er omfattet av en kontrakt, hvor sanitærrommene skal rengjøres 5 ganger per uke og kontorene 2 ganger per uke. Hvis sanitærrommene utgjør 4 % (dvs. 40 kvadratmeter) av arealet blir det gjennomsnittlige antall kvadratmeter per dag (**n**):

$$n = (40 \times 5 + 960 \times 2) / 5 = 424 \text{ kvadratmeter per dag}$$

Hvis kontrakten omfatter 235 rengjøringsdager per år (**d**) blir antall rengjorte kvadratmeter i løpet av året  $235 \times 424 = 99.640$  kvadratmeter for denne kontrakten.

### Hovedrengjøring og vedlikehold av gulv

For hver enkelt kontrakt summerer søkeren antall kvadratmeter rengjort gulvareal, som blir gjort hovedrent og/eller vedlikeholdt og det antall ganger det skjer i løpet av året. Antall rengjorte kvadratmeter i løpet av året for hovedrengjøring og vedlikehold av gulv er summen av kvadratmeter fra alle disse kontrakter. Hvis hovedrengjøring f.eks. skjer hvert annet år, blir det årlige antall kvadratmeter det halve av kontraktens kvadratmeter.

### Totalt antall rengjorte kvadratmeter i løpet av året

Søkeren summerer antall rengjorte kvadratmeter i løpet av året for alle kontrakter og får derved det totale areal.



## Bilag 3 Kjemikalier i bruk

I tabellen nedenfor er det eksempler på de produkttyper Nordisk Miljømerking betrakter som kjemikalier som tilhører rengjøringstjenesten. Ordene er hentet fra boken Städteknisk Ordlista, som er utgitt av Sveriges Rengöringstekniska Förbund (SRTF) 2002.

Dansk	Svensk	Norsk	Finsk	Engelsk
Neutralt universal-rengjørings-middel og håndopvaskemiddel	Allrengöringsmedel och handdiskmedel	Nøytralt universal-rengjøringsmiddel og håndopvaskemiddel	Yleispuhdistusaineet ja käsiastianpesuaineet	Neutral all purpose cleaners and washing up liquids
Grundrens	Grovrengöringsmedel	Alkalisk grovrengjøringsmiddel	Emäksiset ja vahvasti emäksiset puhdistusaineet pH 9 – 14	Heavy-duty cleaners pH 9 – 14
Neutralt/alkalisk sanitets-rengjøringsmiddel	Neutralt/alkalisk sanitets-rengöringsmedel	Nøytralt/alkalisk sanitær-rengjøringsmiddel	Saniteettitilojen puhdistusaineet, joiden pH on 6,5-11	Cleaners for sanitary facilities (pH 6,5 – 11)
Surt sanitetsrengjøringsmiddel / Kalkborttagningsmiddel	Surt sanitetsrengöringsmedel / Avkalkningsmedel	Surt sanitær-rengjøringsmiddel / Kalkfjerningsmiddel	Happamat saniteettitilojen puhdistusaineet ja kalkinpoistoaineet	Acid cleaner for sanitary facilities /Descaling product
Vaskeplejemiddel uden voks	Tvättpolish	Vaskepolish	Lattianhoitoaine A, polymeeripitoinen pesuveteen lisättävä lattianhoitoaine	Wash-and-shine floor cleaners
Vaskeplejemiddel med voks	Tvättvax	Vaskevoks	Lattianhoitoaine B, vahapitoinen pesuveteen lisättävä lattianhoitoaine	Wash-and-wax floor cleaners
Brun sæbe	Grön såpa	Grønnsåpe	Saippuapohjaiset puhdistusaineet	Brown soap, soap based floor cleaners
Spraypoleringmiddel	Spraypoleringsmedel	Spraypolish	Sumupuhdistusaineet	Cleaners for spray buffing
Impregneringsmiddel for mopper	Impregneringsmedel för moppar	Moppeimpregneringsmiddel	Moppien kyllästysaineet	Impregnants for mop cloth
Vaskemiddel*	Tvättmedel*	Tekstilvaskemiddel*	Pyykinpesuaineet*	Detergents*
Plettfjerningsmiddel	Fläckborttagningsmedel	Flekkfjerningsmiddel	Tahranpoisoaine	Stain removers
Skurecreme	Skurkräm	Skurekrem	Hankausaineet	Scouring creams
Grundpolish**	Grundpolish**	Grunnpolish**	Pohjustusvahat**	Sealers, primers**
Gulvpolish**	Golvpolish**	Gulvpolish**	Lattiavahat**	Floor finish**
Gulvvoks**	Gulvvoks**	Gulvvoks**		Floor wax**
Polish-/voks-fjerner**	Polish-/voks-borttagningsmedel**	Polish-/voks-fjerningsmiddel**	Vahanpoistoaineet**	Strippers**
Skumdemper	Skumdämpare	Skumdempingsmidler	Vaahdonrajoitin	Defoamers

\*Vær oppmerksom på at alle kjemikaliekravene også gjelder for kjemikalier ved vask hos eksterne vaskerier, med unntak av krav O6 Andelen miljømerkede kjemikalier.

\*\*Også for grunnpolish, gulvpolish, gulvvoks samt fjerningsprodukter for disse, gjelder alle kjemikaliekrav med unntak av krav O6.

## Bilag 4 Bilag for produsent av ikke miljømerkede kjemikalier

Produktets/produktenes navn: \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

Produsentens navn: \_\_\_\_\_

*Denne erklæring er basert på den kunnskap vi har tilgjengelig om produktet basert på tester og/eller erklæringer fra råvareprodusenter, ved søknadstidspunktet. Med forbehold om utvikling og ny kunnskap. Skulle slik kunnskap fremkomme, er undertegnede forpliktet til å sende inn en oppdatert erklæring til Nordisk Miljømerking.*

**Klassifiseres vaskekjemikaliet med følgende fareklasser/ risikosestninger? (krav O7)**

CLP-forordning 1272/2008				
Fareklasse	Farekategori	Farekode	Ja (sett kryss)	Nei (sett kryss)
Farlig for vannmiljøet	Akutt kategori 1 Kronisk kategori 1-4	H400, H410, H411, H412****, H413	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Akutt giftighet	Kategori 1-4	H300, H310, H330, H301, H311, H331, H302* H312*, H332*	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Spesifikk målorgantoksisitet med enkelt eller gjentatt eksponering	STOT SE kategori 1-2 STOT SE kategori 3 (gjelder kun sprayprodukter) STOT RE kategori 1-2	H370, H371, H372, H373  H335 (gjelder kun sprayprodukter**)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Alvorlig øyeskade/ øyeirritasjon	Kategori 1 (gjelder kun sprayprodukter)	H318 (gjelder kun sprayprodukter**)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Aspirasjonsfare	Kategori 1	H304	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Sensibiliserende ved innånding eller hudkontakt	Kategori 1/1A/ 1B	H334, H317 eller merket med EUH 208: «Inneholder (navnet på det sensibiliserende stoffet). Kan forårsake allergisk reaksjon.»****	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Kreftfremkallende egenskaper	Kategori 1A/1B/2	H350, H351	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Kjønnscellemutagenitet	Kategori 1A/B/2	H340, H341	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Reproduksjonstoksisitet	Kategori 1A/1B/2	H360, H361, H362	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Vi gjør oppmerksom på at produsentene av råvarer/produkt er ansvarlig for klassifiseringen.

\*Profesjonelle produkter kan merkes med H302, H312 og H332 hvis emballasjen er utformet slik at brukeren ikke kommer i kontakt med produktet.

\*\* *Produkter i spruteflasker eller tilsvarende utstyr med dyser som ikke danner spray-sky kan merkes med H335 og H318.*

\*\*\*Tekstilvaskemidler som blir klassifisert med H334, H317 eller merket med EUH 208 setningen «Inneholder (navnet på det sensibiliserende stoffet). Kan forårsake allergisk reaksjon.» på grunn av enzyminnholdet er unntatt. Det forutsettes dog at enzymene er innkapslet eller er i en slurry.

\*\*\*\*Tekstilvaskemidler med hydrogenperoksid (CAS-nr. 7722-84-1) er unntatt H412, hvis doseringen skjer via automatisk doseringsanlegg.

**Inneholder vaskekjemikaliet følgende stoffer? (krav O8):**

	Ja (sett kryss)	Nei (sett kryss)
Reaktive klorforbindelser, som for eksempel natriumhypoklorit	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Klororganiske forbindelser	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Alkylfenoletoksylder (APEOs) og/eller alkylfenolderivat (APD)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Lineære alkylbensulfonater (LAS)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
EDTA* og dets salter	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
DTPA	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Nanomaterial/-partikler**	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Perfluorinerede og polyfluorinerede alkylerte forbindelser (PFAS)***	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Metyldibromoglutaronitrile (MG)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Optisk hvitt	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Nitromusker og polysykliske muskforbindelser	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Stoff som anses å være potensielt hormonforstyrrende i kategori 1 eller 2 på EU's prioritetsliste over stoff som skal undersøkes nærmere for hormonforstyrrende effekter. Listen finnes i sin helhet på <a href="http://ec.europa.eu/environment/chemicals/endocrine/pdf/final_report_2007.pdf">http://ec.europa.eu/environment/chemicals/endocrine/pdf/final_report_2007.pdf</a> (bilag L, side 238 og framover)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Stoff som har blitt evaluert i EU å være PBT (Persistent, bioaccumulable and toxic) eller vPvB (very persistent and very bioaccumulable), i henhold til kriteriene i bilag XIII i REACH samt stoff som ikke er vurdert ennå, men som oppfyller disse kriterier	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Stoffer på Kandidatlisten: <a href="http://echa.europa.eu/candidate-list-table">http://echa.europa.eu/candidate-list-table</a>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Stoff som klassifiseres som CMR (kategori 1 og 2) i henhold til CLP	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Kravene gjelder for samtlige inngående stoffer i produktet, men ikke for forurensninger om ikke annet fremgår i spesifikke krav. Inngående stoffer og forurensninger er definert under.

*Inngående stoffer: Alle stoffer i det kjemiske produktet, inklusive tilsatte additiver (f.eks. konserveringsmidler og stabilisatorer) i råvarene. Kjente avspaltningsprodukter fra inngående stoffer (f.eks. formaldehyd, arylamin, in situ-genererte konserveringsmidler) regnes også som inngående.*

*Forurensninger: Rester fra produksjonen og råvareproduksjonen som inngår i det ferdige produktet i konsentrasjoner under 100,0 ppm (0,01000 vektprosent, 100,0 mg/kg).*

*Forurensninger i råvaren i konsentrasjoner over 1,0 % regnes alltid som inngående stoffer.*

*Eksempler på forurensninger er rester av reagenser, rester av monomerer, katalysatorer, biprodukter, «scavengers» (dvs. kjemikalier som anvendes for å eliminere/ minimere uønskede stoffer), rester av rengjøringsmidler til produksjonsutstyret samt "carryover" fra andre produksjonslinjer.*

*\*Faste såpeprodukter (slik som f.eks. såpespon/sæbespånere/tvålflingor) kan inngå med et maksimalt sammenlagt innhold på opp til 0,06 % EDTA og fosfonater.*

*\*\*Nanomateriale/-partikler defineres i henhold til EU-kommisjonens definisjon av nanomateriale datert 18. oktober 2011 "et naturlig, tilfeldig oppstått eller fremstilt materiale, som består av partikler i ubundet tilstand eller som et aggregat eller som et agglomerat, og hvor minst 50 % av partiklene i den antallsmessige størrelsesfordeling i en eller flere eksterne dimensjoner ligger i størrelsesintervallet 1-100 nm". Eksempel er ZnO, TiO<sub>2</sub>, SiO<sub>2</sub>, Ag og laponitt med partikler i nanostørrelse i konsentrasjon over 50 %. Polymeremulsjoner regnes ikke som nanomateriale.*

*\*\*\*Grunnpolish, gulvpolish og gulvvoks er unntatt. Se krav 09 for disse produkttypene.*

**Er produktet et sprayprodukt til manuell bruk?**

Ja (sett kryss)	<input type="checkbox"/>
Nei (sett kryss)	<input type="checkbox"/>

**Inneholder produktet parfyme eller konserveringsmiddel som er klassifisert som H317 og/eller H334?**

Ja (sett kryss)	<input type="checkbox"/>
Nei (sett kryss)	<input type="checkbox"/>

**For grunnpolish, gulvpolish og gulvvoks erklæres i tillegg: (krav 09)**

**Inngår fluortensider\* i produktet?**

Ja (sett kryss)	<input type="checkbox"/>
Nei (sett kryss)	<input type="checkbox"/>

**Hvis ja, i hvor stor konsentrasjon? \_\_\_\_\_ vektprosent (maksimalt tillatt 0,025 %)**

*\*Forutsetning: Hvis produktet inneholder silikontensider, kan ikke fluortensider inngå i produktet.*

**Hvis ja, er fluortensidenes karbonkjedelengde mindre enn eller lik 5?**

Ja (sett kryss)	<input type="checkbox"/>
Nei (sett kryss)	<input type="checkbox"/>

**Inngår silikontensider\* i produktet?**

Ja (sett kryss)	<input type="checkbox"/>
Nei (sett kryss)	<input type="checkbox"/>

**Hvis ja, i hvor stor konsentrasjon? \_\_\_\_\_ vektprosent (maksimalt tillatt 0,25 %)**

*\*Forutsetning: Hvis produktet inneholder fluortensider, kan ikke silikontensider inngå i produktet.*

Dato	Kontaktpersonens underskrift
Firmanavn	Gjentatt med store bokstaver

## Bilag 5 Kjemikalier som brukes fremover (innkjøpsliste)

Kjemikalie- leverandør	Produktnavn	Funksjon/ område det anvendes på	Hvis miljømerket, angi type (Svanemerket, EU Ecolabel eller Bra Miljöval) og lisensnummer	Angi hvis produktet er et sprayprodukt (="Er spray")for manuell bruk eller det om helles over på sprayflasker (="Helles på sprayflasker")

## Bilag 6 Innkjøpte kjemikalier – oversikt forbruk

Kjemikalie-leverandør	Produktnavn	Funksjon/område det anvendes på	Hvis miljømerket, angi type (Svanemerket, EU Ecolabel eller Bra Miljöval) og lisensnummer	Innkjøpt mengde på årbasis (liter).  Bruk for eksempel årsoversikter fra leverandøren.
<b>Sum eget innkjøp</b>				

Ved bruk av eksternt vaskeri: angi antall kg mopp, klut og arbeidstøy som vaskes eksternt på årsbasis	kg
Antall kg _____ x _____ (dose eller 0,011) liter / kg =	liter kjemikalie

### 05 Kjemikalieforbruk

Sum antall liter totalt (miljømerket + ikke-miljømerket + eksternt vaskeri)	liter
---	-------

### 06 Andel miljømerket kjemi (gulvpleiemidler inngår ikke i denne beregningen)

Sum eget innkjøp kjemikalier (liter)	
Sum eget innkjøp miljømerkede kjemikalier (liter)	
Andel miljømerkede produkter (%)	

## Bilag 7 Eksempler på opplæringsområder

Nedenfor er det eksempler på emner i opplæringen. Følgende moduler/emner svarer stort sett til anbefalingene fra EFCI og UNI-Europa.

1. Rengjøring av forskjellige møbler.
2. Rengjøring av gulvoverflater.
3. Rengjøring av baderom og sanitære installasjoner.
4. Avfallssortering i relevante fraksjoner, f.eks. plast, glass, metall, organisk, uorganisk avfall, osv.
5. Årsakssammenheng ved valg av rengjøringsmiddel, dosering, arbeidsrutiner og effekter på ressursbruk og utslipp til miljøet.
6. Personlig sikkerhet og helse med tanke på valg og bruk av rengjøringsmiddel, planlegging og utførelse av rengjøringsoppgaven.  
Sikkerhetsbestemmelser. Arbeidsbelastninger på grunn av dårlige arbeidsrutiner og feil håndtering av rengjøringsmidler.
7. Effektivitet i forhold relasjoner til medmennesker på arbeidsplassen.
8. Promotering av egen organisasjon.
9. Utvikling gjennom arbeidet.
10. Økonomisk kjøring.

I følgende tabell er det utdypninger av noen utvalgte emner. Mange emner er relevante for både arbeidsledere og assistenter, men ikke alle.



<b>Emneområder</b>	<b>Emner</b>	<b>Forklaring</b>
<b>Teknikk</b>	Fagkunnskap om rengjøringsutstyr og bruksteknikker.	Tilstrekkelig innblikk i personlig planlegging av relevante arbeidsområder i forhold til en ønsket kvalitet (kundeønsker) og rengjøringsplanen. Anvendelse av relevante og vanlige rengjøringsteknikker og –maskiner.
	Fagkunnskap om kjemiske produkter (rengjøringsmidler og kjemiske stoffer), og begreper samt pH og vannhardheter.	Valg av rengjøringsmiddel ut fra hensynet til smuss, overflater, miljø og hygienekrav. Med hensyn til miljø skal det undervises i sammenheng mellom valg av rengjøringsmiddel, dosering, gale arbeidsrutiner og effekter på ressursbruk og utslipp til miljøet. Det skal undervises i rengjøringsmidlers innhold og anvendelse.
	Materialer for gulv/vegg og inventar.	Å kunne identifisere overflatemateriale (f.eks. linoleum, plast, betong, terrezzo, osv.) og velge korrekt rengjøringsmiddel eller behandlingsmetode og utføre korrekt rengjøringsteknikk.
	Skader og slitasje.	Kunne rapportere skader og fukt, osv. For å kunne rapportere til personer ansvarlige for bygningens vedlikehold.
	Kvalitetssikring.	Kunne vurdere kvaliteten av det utførte arbeide og kunne utarbeide korrigerende rengjøring i henhold til rengjøringsplan og kundeønske.
		Kjennskap til kvalitetskontrollsystem.
<b>Eksternt miljø</b>	Miljø.	Opplæring i relevant miljølovgivning og i nasjonale lister over uønskede stoffer i rengjøringsmidler. Opplæring i årsakssammenheng mellom valg av rengjøringsmiddel, dosering, dårlige arbeidsrutiner og effekter på ressursforbruk og utslipp til miljøet.
	Nordisk Miljømerking.	Opplæring i Nordisk Miljømerking og kriterier for Svanemerking av rengjøringstjenester.
	Økonomisk kjøring.	Opplæring i drivstoffbesparende kjøring. Planlegging av kjøreruter.
<b>Arbeidsmiljø</b>	Arbeidsmiljø, sikkerhet og beskyttelse.	Opplæring i sikkerhetsbestemmelser, relevant arbeidsmiljølovgivning, fareklassifisering og leverandør- og arbeidsinstruksjoner og så videre, så personlig sikkerhet ved utførelse av rengjøringen er tilstrekkelig.
	Ergonomi og arbeidsmiljø.	Sammenheng mellom dårlige arbeidsrutiner, arbeidsstillinger og arbeidsskader. Opplæring i korrekte arbeidsrutiner.
	Arbeidsplanlegging.	Utarbeidelse og oppbygning av rengjøringsplaner, pakking av rengjøringsvogn, planlegging av arbeidet i forhold til rengjøringsplan, kvalitet, turnus, belastningen, osv.
<b>Service</b>		Kundeservice og –dialog.
<b>Ledelse</b>		Instruksjonsteknikk for rengjøringsledere, økonomi og kostnadsberegninger, arbeidspsykologi, personaladministrasjon.

## Bilag 8 Etske krav

Dokumentasjon for krav O20 Etske krav i hvert nordisk land:

### *Moms- og arbeidsgiveravgiftregistrering:*

I **Danmark:** Kopi av registreringsbevis for moms- og arbeidsgiveravgiftregistrering med CVR nummer.

I **Sverige:** Kopi av utfylt blanket fra skattevesenet (SKV 4820).

I **Norge:**

- Skatteattest.
- Fra Skatteetaten: Dokumentasjon for merverdiavgift.
- Fra skatteoppkrever eller Skatteetaten: Dokumentasjon for arbeidsgiveravgift.

I **Finland:** Sammendrag fra FODS-informasjonstjenesten.

I **Island:**

### *Skatter og avgifter:*

I **Danmark:** Attest fra SKAT om at man ikke har noe utestående med de danske skattemyndigheter.

I **Sverige:** Kopi av virksomhetens seneste kontouttrekk fra skattevesenet.

I **Norge:** Hvis det er noen mislighold kommer dette fram av skatteattesten, se punkt om «Moms- og arbeidsgiveravgiftregistrering».

I **Finland:** Erklæring om at man ikke har noe utestående med skattemyndighetene.

I **Island:**

### *Lønn og arbeidsvilkår:*

I **Norge:** Bekreftelse på at man er oppført i registeret over godkjente rengjøringsvirksomheter

<http://www.arbeidstilsynet.no/renholdsregisteret/index.html?tid=234788>.

**For Danmark, Sverige, Finland og Island:** Kopi av avtale mellom søker og ansatte i henhold til kravet, **eller:**

**I Danmark:** Enten dokumentasjon for medlemskap i en arbeidsgiverforening eller kopi av «tiltrædelsesaftale» med fagforbund.

**I Sverige:** Dokumentasjon for medlemskap av relevant arbeidsgiverforening som Almega Tjänsteförbunden.

**I Finland:** Uttalelse fra fagforening.

**I Island:**

### *Regnskap*

Kopi av siste regnskapsårs revisorgodkjente regnskap.

### *Ansvarsforsikring*

Kopi av ansvarsforsikring.

### *Navneskilt/virksomhetskort*

Kontrolleres på kontrollbesøk.

## **Bilag 9 Underleverandører (som har egne kjemikalier med mer) – alternativ A i O21 Krav til underleverandører**

*Etiske krav – følgende må legges ved:*

Dokumentasjon i henhold til bilag 8 Etiske krav.

*Krav til kjemikalier som brukes ved leveranse av Svanemerket tjeneste – følgende må legges ved:*

Bilag 5 Kjemikalier som brukes fremover (innkjøpsliste).

Nordisk Miljømerking vil sjekke om kjemikaliene på innkjøpslisten oppfyller kjemikaliekravene 07, 08 og 09.

Vi bekrefter herved at:

- Rengjøringsoppdrag utføres av vår bedrift for rengjøringsfirmaet:

\_\_\_\_\_

Dato	Kontaktpersonens underskrift
Firmanavn	Gjentatt med store bokstaver

## Bilag 10 Underleverandører (som kun stiller med arbeidskraft) – alternativ B i O21 Krav til underleverandører

### *Moms- og arbeidsgiveravgiftregistrering – følgende må legges ved:*

I **Danmark**: Kopi av registreringsbevis for moms- og arbeidsgiveravgiftregistrering med CVR nummer.

I **Sverige**: Kopi av utfylt blanket fra skattevesenet (SKV 4820).

I **Norge**:

- Skatteattest.
- Fra Skatteetaten: Dokumentasjon for merverdiavgift.
- Fra skatteoppkrever eller Skatteetaten: Dokumentasjon for arbeidsgiveravgift.

I **Finland**: Sammendrag fra FODS-informasjontjenesten.

I **Island**:

### *Skatter og avgifter:*

I **Danmark**: Attest fra SKAT om at man ikke har noe utestående med de danske skattemyndigheter.

I **Sverige**: Kopi av virksomhetens seneste kontouttrekk fra skattevesenet.

I **Norge**: Hvis det er noen mislighold kommer dette fram av skatteattesten, se punkt om «Moms- og arbeidsgiveravgiftregistrering».

I **Finland**: Erklæring om at man ikke har noe utestående med skattemyndighetene.

I **Island**:

### **Vi bekrefter herved at:**

- Medarbeiderne skal bære synlige navneskilt eller firmakort slik at kunden kan vite hvem som utfører servicen. I tillegg skal medarbeiderne kunne legitimere seg med gyldig ID-dokument ved henvendelse.

Dato	Kontaktpersonens underskrift
Firmanavn	Gjentatt med store bokstaver